UČEBNÉ OSNOVY

Názov predmetu	**HUDOBNÁ VÝCHOVA**
Časový rozsah výučby	1 hodina týždenne, spolu 33 vyučovacích hodín
Ročník	piaty
Škola	**Základná škola Belehradská 21, Košice**
Stupeň vzdelania	**ISCED 2- nižšie stredné vzdelávanie**
Dĺžka štúdia	**5 rokov**
Forma štúdia	**denná**
Vyučovací jazyk	**slovenský**

Školský vzdelávací program je vypracovaný v súlade s inovovaným Štátnym vzdelávacím programom pre nižšie stredné vzdelávanie, ktorý nadobúda účinnosť od 1.9.2015

1. CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Hudobná edukácia v nižšom strednom vzdelávaní predstavuje kontinuálne, systémové a cieľavedomé pokračovanie hudobnej edukácie primárneho stupňa.

Hudobnú edukáciu možno vymedziť troma prvkami: **hudobné umenie – obsah, hudobné schopnosti (zručnosti, návyky) – cieľ a hudobné činnosti** – metóda, prostriedok rozvoja hudobných schopností, pochopenia princípov hudby, realizácia hudobného umenia. Sekundárnym obsahom predmetu je umenie, estetika, kreativita, sekundárnym cieľom rozvoj kľúčových kompetencií – komplexný rozvoj osobnosti, všeobecných ľudských kvalít.
Hudobná výchova v základnej škole je predmetom umelecko-výchovným a činnostným, na nižšom strednom stupni sa rozširuje o kognitívny rozmer – uvedomelé prenikanie do štruktúry hudobného diela, hudobno-teoretický a hudobno-historický rozmer, ako konklúzia predchádzajúcej hudobnej činnosti, praktickej hudobnej skúsenosti.

2. CIELE PREDMETU

Ciele predmetu sú v súlade s cieľmi vzdelávacieho štandardu pre vyučovací predmet Hudobná výchova, schváleného ako súčasť ŠVP pre druhý stupeň základnej školy pod č.2015-5129/5980:2-10A0. Ciele predmetu možno rozdeliť na špecifické hudobné ciele, špecifické ciele z oblasti umenia, estetiky a kreativity a sekundárne ciele.

Špecifické hudobné ciele:

Žiaci:
- získajú hudobné schopnosti prostredníctvom hudobných činností,
- realizujú hudobné činnosti na základe nadobudnutých hudobných schopností ,
- na základe vlastnej skúsenosti si osvoja konkrétne poznatky z oblasti hudobnej teórie a histórie,

Špecifické ciele z oblasti umenia, estetiky a kreativity:

- pochopia podstatu umenia, vytvoria si vzťah k umeniu, majú priamu skúsenosť v oblasti špecifických umeleckých, estetických a psychologických kategórií – emocionalita, prežívanie, zážitok, vnímanie krásy, vlastná tvorivosť (improvizácia, kompozícia), na základe čoho dokážu reflektovať umenie, vnímať krásu, rozpoznať hodnotu, vyjadriť sa prostredníctvom umenia,

Sekundárne ciele:

- nadobudnú (prehĺbia) kľúčové kompetencie prostredníctvom hudobného umenia.

3. KĽÚČOVÉ KOMPETENCIE

Obsah vyučovacieho predmetu Hudobná výchova v 5. ročníku vedie k postupnému osvojovaniu a rozvíjaniu kľúčových kompetencií, ktoré sú v súlade s profilom absolventa nižšieho stredného vzdelávania, schváleného ako súčasť ŠVP pre 2. stupeň ZŠ pod číslom 2015-5129/5980:2-10A0. Špecifické kompetencie sú v súlade so ŠVP pre predmet Hudobná výchova.

4.- 5. OBSAHOVÝ A VÝKONOVÝ ŠTANDARD

Obsahový a výkonový štandard predmetu je v súlade s obsahovým a výkonovým štandardom vzdelávacieho štandardu pre vyučovací predmet Hudobná výchova, schváleného ako súčasť ŠVP pre druhý stupeň základnej školy pod č.2015-5129/5980:2-10A0.
Učebné osnovy sú totožné so vzdelávacím štandardom ŠVP pre príslušný vzdelávací predmet – ŠVP, 2015, **s. 4 – 8:**

Výkonový štandard **Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:**	Obsahový štandard
	Hlasové činnosti
hovoriť a spievať podľa zásad hlasovej hygieny v súlade so správnym speváckym držaním tela, technikou správneho speváckeho dýchania, zreteľnou artikuláciou s mäkkým hlasovým začiatkom a použitím vhodného hlasového registra,	ľudové piesne, autorské piesne, rytmizované texty, artikulačné cvičenia, dychové a hlasové cvičenia, hry s hlasom, pomocné rytmické a intonačné prostriedky, cvičenia zamerané na správne držanie tela, dychové, artikulačné a hlasové cvičenia
hlasom improvizovať a komponovať: melodizovať krátke texty, otextovať krátke melódie, improvizovať krátke dialógy i monológy recitatívneho charakteru, hlasom tvoriť zvukomaľbu k rôznym príbehom a situáciám,	metricky viazané i metricky neviazané texty a melódie
intonovať, rytmizovať, zapisovať a čítať výšku a dĺžku tónu v obmedzených tónových okruhoch,	ľubovoľné gestá znázorňujúce výšku i dĺžku tónov, solmizácia, fonogestika, ručné znaky na vyjadrenie rytmu grafická notácia, klasická notácia

tónové okruhy napr. *s-m; l-s-m; l-s-m-d; d´-l-s-m-d; m-r-d; s-f-m-r-d; d´-t-l-s-f-m-r-d;* a i..; rytmické slabiky *(tá; ti-ti; tá-ja; tá-ja-ja-ja; ti-ri-ti-ri;* a i.)

 rozoznať základné Hn podľa ich zvuku, vzhľadu i názvu,

Inštrumentálne činnosti
zákl. Hn a zdroje zvuku:
a) ľudské telo (tlieskanie, plieskanie, dupanie, lúskanie)
b) okolité predmety a prírodné materiály vydávajúce zvuk
c) vlastnoručne zhotovené Hn
d) Orffove Hn rytmické (chrastidlo/hrkálka/rumba gule, marakas, ozvučné drievka/claves/ drevené paličky, drevený blok, rúrový bubienok, drhlo/škrabadlo/ reco-reco/guiro
e) Orffove nástroje melodické (zvonkohra, xylofón, metalofón, zobcová flauta)
f) slovenské ľudové Hn (napr. píšťalka, píšťalka-dvojačka, fujara, gajdy, korýtkové husličky, citara, cimbal, ozembuch)
g) dostupné nástroje iných kultúr (napr. bicie nástroje z Afriky, Južnej Ameriky – kongo, bongo)

 technicky správne hrať na elementárnych Hn

držanie nástrojov, tvorba tónu
skladby iných autorov
vlastná elementárna improvizácia a elementárna kompozícia:

 reprodukovať a produkovať hudbu na Hn

a) inštrumentálny sprievod k piesni na princípe burdonu, ostinata, základných harmonických funkcií
c) predohra, medzihra, dohra k piesni
d) zvukomalebná a scénická hudba

 vlastnoručne zhotoviť elementárne nástroje a hrať na nich

jednoduché modely idiofónov, membranofónov, chordofónov, aerofónov a mirlitónov z prírodných i odpadových materiálov, na ktorých možno demonštrovať konštrukčné princípy nástrojov i princípy vznikania zvuku v jednotlivých nástrojových skupinách

 počúvať sústredene a pozorne,
 vnímať okolité zvuky, opísať ich účinky,
 poznať riziká poškodenia sluchu,
 vedome počúvať ticho,
 z okolitých zvukov komponovať zmysluplné celky, (zvukové koláže),

Aktívne počúvanie hudby
zvuky, šumy, ruchy, hluky, tóny, súzvuky okolitého sveta

rozlíšiť základné vyjadrovacie prostriedky hudby, □ aktívne počúvať hudbu, rozpoznať emocionálno-výrazový potenciál hudby, □ verbalizovať atmosféru (charakter) hudby,	vyjadrovacie prostriedky hudby: puls, melódia, harmónia, tempo, dynamika, skladby slovenských a zahraničných autorov, hudba krásna, hudba škaredá, hudba veselá, hudba smutná, vyjadrujúce emocionálno-výrazové charakteristiky hudby **Hudobno-pohybové činnosti** hudba veselá, hudba smutná, vyjadrujúce emocionálno-výrazové charakteristiky hudby improvizácia
□ vyjadriť hudbu pohybom, □ identifikovať základné estetické kategórie v hudbe, □ pohybovo improvizovať,	**Hudobno-pohybové činnosti** **Hudobno-dramatické činnosti** improvizácia pohybová spontánnosť, uvoľnenosť
□ syntetizovať svoje hudobné schopnosti, zručnosti a vedomosti do dramatického celku, □ nájsť atraktívnu tému, pripraviť scenár, samostatne tvoriť, alebo vyberať z učiteľovej ponuky hudbu, pohyb, tanec, scénu, kostýmy, rekvizity,	**Hudobno-dramatické činnosti** tvorivá dramatika materiál s dramatickým potenciálom: príbehy, piesne, inštrumentálne skladby, herecké etudy, krátke sekvencie, dialógy a scénky
□ koncentrovane a s porozumením sledovať profesionálne hudobno-pohybového predstavenie, opísať ho vlastnými slovami i odbornou terminológiou, diskutovať o ňom.	rôzne dramatické žánre, napr. divadlo s hercom, bábkové divadlo, tieňové divadlo, divadlo v maskách návšteva hudobného divadla, opery, operety, muzikálu a pod., alebo sledovanie predstavenia z videozáznamu

6. PRIEREZOVÉ TÉMY

Prierezové témy sú implementované v predmete Hudobná výchova priebežne v jednotlivých tematických celkoch:
Osobnostný a sociálny rozvoj = OSR, Výchova k manželstvu a rodičovstvu = VMR, Environmentálna výchova = ENV, Mediálna výchova = MDV, Multikultúrna výchova = MUV, Ochrana života a zdravia = OZO. Prierezové témy predmetu sú v súlade s prierezovými témami pre Hudobnú výchovu, schválenými ako súčasť ŠVP pre 2. stupeň ZŠ pod číslom 2015-5129/5980:2-10A0.

7. FINANČNÁ GRAMOTNOSŤ

Obsahový a výkonový štandard je doplnený o vzdelávanie v oblasti finančnej gramotnosti. Opiera sa o vládou schválenú stratégiu. V súvislosti s tým bol v roku 2014 aktualizovaný Národný štandard finančnej gramotnosti (NŠFG) .
Témy finančnej gramotnosti sú zapracované do ŠVP na základe metodiky, ktorú schválilo MŠ SR dňa 22. augusta 2014 pod číslom 2014-498/40322:5-10E0 s účinnosťou od 1. septembra 2014.

8. PEDAGOGICKÉ STRATÉGIE

Názov tematického celku	Stratégie výučby Metódy	Stratégie výučby Postupy	Formy práce	Prierezové témy
Čo by sme mali vedieť z predošlých ročníkov Zahrajme sa s hudbou Ako sa nám prihovára hudba Zaspievajme si	Rozprávanie Rozhovor Nácvik piesne Demonštračná metóda Rytmizácia. Uvedomelá intonácia Priama skúsenosť so znejúcou hudbou Skupinová práca Získavanie informácií Výklad	Rôznorodosť doplnkovej literatúry Využitie vhodných didaktických pomôcok Hudobná skladba Získavanie a triedenie informácií Improvizácia	Diskusia Práca s doplnkovou literatúrou a internetom Beseda Demonštrácia názorných pomôcok Hudobná hra Práca s hudobnou skladbou. Počúvanie hudby. Tanec Analýza hudobného diela Skupinová práca Práca vo dvojiciach	OSR VMR ENV MUV MUV OSR
Prostredníctvom hudby poznávame kultúru národov	Rozprávanie Rozhovor Nácvik piesne Priama skúsenosť so znejúcou hudbou Imitačná metóda	Využitie vhodných didaktických pomôcok Hudobná skladba Improvizácia	Hudobná hra Práca s hudobnou skladbou Beseda Inštrumentálna hra Kolektívny spev	OSR MUV ENV
Hudba spojená s inými druhmi umenia	Nácvik piesne Výklad Rozprávanie Nácvik piesne Demonštračná metóda	Využitie vhodných didaktic. pomôcok Získavanie informácií Porovnávanie, analýza skladby	Počúvanie hudby Skupinová práca Kolektívny spev Hra na telo	OSR MUV FIG
Zahrajme si divadlo	Získavanie informácií Výklad Dramatizácia	Získavanie informácií Využitie vhodných didaktických pomôcok	Hudobná hra Skupinový spev Inštrumentálna hra	MUV VMR
Rýchlokurz hudobnej náuky	Nácvik piesne Čítanie a rozbor textu Výklad. Tvorivá metóda Vysvetľovanie Rytmizácia	Získavanie informácií	Zápis notového písma Inštrumentálna hra	OSR
Opakovanie je matka múdrosti	Nácvik písania nôt podľa dĺžky a výšky, krížikov, stupníc Metóda opakovania Rozhovor Utvrdenie učiva Rytmizácia	Systematizácia učiva	Individuálna práca s knihou Počúvanie hudby Hudobný kvíz Tajnička	OSR MUV VMR FIG

9. Učebné zdroje:

Názov tematického celku	Odborná literatúra	Didaktická technika	Materiálové výučbové prostriedky	Ďalšie zdroje
Čo by sme mali vedieť z predošlých ročníkov ***Zahrajme sa s hudbou*** ***Ako sa nám prihovára hudba*** ***Zaspievajme si***	Encyklopédie	Orffove hudobné nástroje CD- prehrávač Metronóm Klavír, el. syntetizátor	Učebnica HV-5. ročník –E. Langsteinová, B. Felix, Mladé letá Bratislava 2009	Internet
Prostredníctvom hudby poznávame kultúru národov	Encyklopédie	Orffove hudobné nástroje CD- prehrávač Klavír, syntetizátor	Učebnica HV-5. ročník Langsteinová, B. Felix, Mladé letá Bratislava 2009	Internet
Hudba spojená s inými druhmi umenia	Encyklopédie	Klavír, el. syntetizátor CD-prehrávač Orffove Hn, PC	Učebnica HV- 5. ročník Langsteinová, B. Felix, Mladé letá Bratislava 2009	Internet
Zahrajme si divadlo	Encyklopédie	Klavír, el. syntetizátor Orffove Hn		Internet
Rýchlokurz hudobnej náuky	Encyklopédie	Klavír, el. syntetizátor Orffove Hn	Učebnica HV-5. ročník Langsteinová, B. Felix, Mladé letá Bratislava 2009	Internet
Opakovanie je matka múdrosti	Encyklopédie	Klavír, el. syntetizátor Orffove Hn	Učebnica HV-5. ročník Langsteinová, B. Felix, Mladé letá Bratislava 2009	Internet

10. Hodnotenie predmetu HUV

Žiaci sú hodnotení a klasifikovaní v súlade s Metodickým pokynom č.22/2011R na hodnotenie žiakov základnej školy, ktoré schválilo MŠ SR pod č.:2011-3121/12824:4-921 s platnosťou od 1. 5. 2011.

Žiak je skúšaný najmenej 2-krát v polročnom hodnotiacom období, hodnotený priebežne.
Čl.1/ bod 10: Pri hodnotení sa posudzujú získané kompetencie v súlade s UO a schopnosť ich využívať v oblasti:
a, komunikačných schopností, ústne, písomné, hudobno- inštrumentálne spôsobilosti
b, multikultúrnych kompetencií
c, manuálnych zručností a ich využití v praktických hud. činnostiach
d, umeleckých a psychomotorických schopností.

Predmet HUV **je klasifikovaný na vysvedčení známkami.** Pri hodnotení uplatňuje učiteľ voči žiakom primeranú náročnosť, pričom zohľadňuje ich individuálne osobitosti. **Cieľom** je dôraz na sebauvedomovanie, sebavýchovu a sebareflexiu osobnosti žiaka a kultivovanie jeho citu, porozumenia a solidarity pre ochranu prírody i kultúrnych hodnôt. Dôležitou súčasťou je utváranie vlastných postojov prostredníctvom rozmanitých hudobných činností.

Hodnotenie prospechu a správania na HUV:

Prospech žiaka sa **klasifikuje** týmito stupňami:
1 – výborný,
2 – chválitebný,
3 – dobrý,
4 – dostatočný,
5 – nedostatočný

Stupeň 1 (výborný)
Žiak ovláda poznatky, pojmy a zákonitosti podľa učebných osnov a vie ich pohotovo využívať pri intelektuálnych, motorických, praktických činnostiach. Samostatne a tvorivo uplatňuje osvojené vedomosti a kľúčové kompetencie pri riešení jednotlivých úloh, hodnotení javov a zákonitostí. Jeho ústny aj písomný prejav je správny, výstižný. Grafický prejav je estetický. Výsledky jeho činností sú kvalitné až originálne.

Stupeň 2 (chválitebný)
Žiak ovláda poznatky, pojmy a zákonitosti podľa učebných osnov a vie ich pohotovo využívať. Má osvojené kľúčové kompetencie, ktoré tvorivo aplikuje pri intelektuálnych, motorických, praktických činnostiach. Uplatňuje osvojené vedomosti a kľúčové kompetencie pri riešení jednotlivých úloh, hodnotení javov a zákonitostí samostatne a kreatívne alebo s menšími podnetmi učiteľa. Jeho ústny aj písomný prejav má občas nedostatky v správnosti, presnosti a výstižnosti. Grafický prejav je prevažne estetický. Výsledky jeho činností sú kvalitné, bez väčších nedostatkov.

Stupeň 3 (dobrý)
Žiak má v celistvosti a úplnosti osvojené poznatky, pojmy a zákonitosti podľa učebných osnov a pri ich využívaní má nepodstatné medzery. Má osvojené kľúčové kompetencie, ktoré využíva pri intelektuálnych, motorických, praktických činnostiach s menšími nedostatkami. Na podnet učiteľa uplatňuje osvojené vedomosti a kľúčové kompetencie pri riešení jednotlivých úloh, hodnotení javov a zákonitostí. Podstatnejšie nepresnosti dokáže s učiteľovou pomocou opraviť. V ústnom a písomnom prejave má častejšie nedostatky v správnosti, presnosti, výstižnosti. Grafický prejav je menej estetický. Výsledky jeho činností sú menej kvalitné.

Stupeň 4 (dostatočný)
Žiak má závažné medzery v celistvosti a úplnosti osvojenia poznatkov a zákonitostí podľa učebných osnov ako aj v ich využívaní. Pri riešení teoretických a praktických úloh s uplatňovaním kľúčových kompetencií sa vyskytujú podstatné chyby. Je nesamostatný pri využívaní poznatkov a hodnotení javov. Jeho ústny aj písomný

prejav má často v správnosti, presnosti a výstižnosti vážne nedostatky. V kvalite výsledkov jeho činností sa prejavujú omyly, grafický prejav je málo estetický. Vážne nedostatky dokáže žiak s pomocou učiteľa opraviť.

Stupeň 5 (nedostatočný)
Žiak si neosvojil vedomosti a zákonitosti požadované učebnými osnovami, má v nich závažné medzery, preto ich nedokáže využívať. Pri riešení teoretických a praktických úloh s uplatňovaním kľúčových kompetencií sa vyskytujú značné chyby. Je nesamostatný pri využívaní poznatkov, hodnotení javov, nevie svoje vedomosti uplatniť ani na podnet učiteľa. Jeho ústny a písomný prejav je nesprávny, nepresný. Kvalita výsledkov jeho činností a grafický prejav sú na nízkej úrovni. Vážne nedostatky nedokáže opraviť ani s pomocou učiteľa.

Hodnotí sa:
- aktivita a správanie na hodine HUV, vokálny, inštrumentálny a hudobno- pohybový prejav, pravidelná príprava na vyučovanie, ovládanie základov hud. teórie(hud. písmo) a dejín hudby 5. ročníka, grafická úprava zošita, úroveň vokálno-inštrumentálnych činností, zmysel pre rytmus a tonálne cítenie, vlastná tvorivá činnosť a fantázia- tvorenie rytmických inštrumentálnych sprievodov k piesňam na nástrojoch Orffovej školy, hudobná originalita pri tvorbe hud. rébusov, tajničiek, krížoviek..., schopnosť pracovať v tíme- pri hre na orchester(tvorba partitúry- skladateľ- dirigent- speváci- hudobníci), tolerancia a vzájomná spolupráca, celková kultúra hudobného prejavu.